

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 13191

DI REVOLUTSYE VET

M. Shifris

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

לעגנון
טערן

הַרְבָּה

דִּין אֶלְעָזִיר
דָּוֹעַם קָוָמָעָם
לְלִזְמָנָה זָהָר
בְּזֵן פְּרָעָם אַרְכִּי

מִשְׁמָרֶת שִׁיבְתִּים

אַרְבָּנְטָנָר אַרְדוֹןָןָלְן
אַנְטָנוֹרָנָאַטְיאַנָּאַלְן

ביביגר 5

200

די רעוואָלוציע וועט קומען

וילימ טاطע איז געוווען אַשׁוּרְאַרְבָּעַטָּר. האט דער באַלעבאָס
איינמאל צוגערופֿן די אַרְבָּעַטָּר אָזֶן זַיִן גַּעֲלָצָוֹת ווַיְסָן, אָזֶן זַיִן מַזְוֵן
אַרְבָּעַטָּן יַעֲדָן טָאג אַשְׁמָעָר אָזֶן אַרְגָּנְטָעַרְלָאָזֶן צַעַן פְּרָאַצְעַנְטָפֿן
זַיְעַרְעַס סְכִירֻם. זַיְנְגַּעַן די אַרְבָּעַטָּר אַרְוִוִּים אַיִן סְטָרִיק. האט זַיִן
דער סְטָרִיק גַּעַצְיוֹגֿן מַאֲנָאָטָן לְאָגָג. דער באַלעבאָס האט אַנְגַּעַטְעַלְט
פְּאַלְצִיכְיָי אָזֶן שְׁלַעַגְעָרָם אָזֶן די אַרְבָּעַטָּר הַאָבָן שְׁוִין מַעַר נִיט גַּעַקְעַנְט
הַגְּנַגְעָרָן אָזֶן פָּאָרְלוֹרִין דָּעַם סְטָרִיק. אָזֶן ווַיְלִימ טاطע אַרְגָּמְגָעָגָגָעָן
אָזֶן נִיט גַּעַקְעַנְט גַּעַפְגַּעַן קִיּוֹן אַרְבָּעַטָּר. אָזֶן אַזְוּק אָזֶן צַיִיט אָזֶן
איַן שְׁטוּב אָזֶן שְׁוִין מַעַר נִיט גַּעַזְוּן קִיּוֹן שְׁטַקְלָל בְּרוּוּט.

איַן ווַיְלִימ מַאֲמָעָם אַרְוִוִּים עַפְעַם פָּאָרְדִּינְגָּעָן. האט זַי גַּעַוּוֹאָשָׁן דִּילְן
איַן רַבְּכָע הַיּוּרָה, באַדְיַינְט דַּי רַיְכָע באַלעבאָסְטָעָם אָזֶן פָּאָרְדִּינְט קִוִּים
אָפָּ בְּרוּוּט.

הַאָט עַם ווַיְלִי נִיט גַּעַקְעַנְט צַוְעָן. עַר אָזֶן דָּאָךְ שְׁוִין עַפְעַם אָ
גְּרוּוּסָעָר באַכְּבָּעָר, באַלְדָּעָלְפּֿ אַיְרָאָלְטָ. אָזֶן עַר אַרְוִוִּים אַיִן גַּאֲסָם, גַּעַנוּמְעָן
אָפָּ עַפְקָל צִיְּתוֹנְגָּעָן, אָזֶן גַּעַנוּמְעָן שְׁרִיְּעָן :
— עַקְסְּטָרָא, עַקְסְּטָרָא, לְעַצְטָע נִיעָם !

אָזֶן יַעֲדָן טָאג פָּאָרְדִּינְט עַטְלָעַכְעָ סְעַנְטָמָ.
זַוְמָעָר אַיִן די הַיְּצָן אָזֶן נַיְלִי אַרְגָּמְגָעַלְאָפֿן אָפָּאָרְשָׁוּוֹיְצָטָר. אַיִן
מוֹיְלָהָאָט גַּעַטְרוֹקָנָט אָזֶן עַר הַאָט גַּעַרְיוֹסָן דָּעַם דִּינְעָם הַאָלָן :
— לְעַצְטָע נִיעָם, פִּיְּפָעָר !

וַיְוַנְּטָעָר אַיִן די פְּרָעָסָט אָזֶן עַר אַרְגָּמְגָעַלְאָפֿן אָזֶן אַפְּגָנְעָרִיסָעָנָר,
אָזֶן אַפְּגָנְשָׁלִיסָעָנָה, דּוֹרְכָּגְעָפְרוֹיְרָן דָּאָס גַּאנְצָע לִיבָּאָזֶן אַוְיְסָגְעָשָׁרִיְּעָן
די לְעַצְטָע נִיעָם :
— פִּיְּפָעָר, מִיסְטָעָר, פִּיְּפָעָר !

איַינְמָאָל, ווֹעַר שְׁטִוְיַט אָזֶן מִיט די לְעַצְטָע עַטְלָעַכְעָ צִיְּתוֹנְגָּעָן.
קוֹמֶט צַו אִים אָקְלִינוּדָר יַאֲטָל מִיט לְעַבְדִּיקָע אָוִיגָּן :

— הַעֲלָאָן, כָּאוּעָר !
קוֹקֶט אִים ווַיְלִי אָזֶן. וּוְאָסָפָר אָפָּאָרְוָעָר אָזֶן עַר אִים, אָזֶן עַר קָעָן
אִים אַפְּיַלְעָן נִיט.

הַאָט יַעֲנָעָר אָגְעַלְעָר צִינְגָּל, גַּיְתָּ עַר עַס אָלָאָזֶן אָפָּאָזֶן ווֹי אָפָּ
שְׁרִיְּפָלָעָן. דּוֹרְצִיְּלָט עַר אִיסָּ, אָזֶן עַר אָזֶן אָפָּיְאָנְעָר אָזֶן אָזֶן
אַרְבָּעַטָּר זַיְנְגַּעַן זַיְיךְ, אָזֶן אַוְיָב עַר ווֹילְטָאָקָע ווַיְסָן ווַעֲגָן לְעַנְגָּנָן

“האָט יונער אַ געַשְׁלִיטֵן צִוְנֶגֶל, גִּיט עַר עַס אַ לָאָז אַפְּצָוֹן זֶה אַפְּ שְׂרוּפְלָעַךְ.”

און סָאוּוֹעַטְן-פֿאַרְבָּאַנד אָוֹן.... אַסָּאָך, אַסָּאָך וְאַכְּנָן, זָאֵל עֶרֶתְּקָעַ אַט
שׁוֹין נִיּוֹן מִיטְ אָום. ס'אַיז בָּאַלְד זִיבָן אַזְיָינָגָעָר, וּוּעַט וּוּין דָעַר מִיטְינָג
פֿוֹן דִּי פֿיאַגָּעָרָן.

מִיטְ וּוּילִין הָאָט מַעַן לְאַנְגָּנִית גַּעֲדָאַרְפָּט טָאַנְגָּעָן, אַיז דָאָך זִין
טָאַטְעַ אָז אַרְבָּעַטְעַר אָזָן דִּי מַאַמְעַ אָוִיך, אָזָן עֶרֶתְּקָעַ אַלְיָין? הָאָט מַעַן
טָאַקָּעַ קִיּוֹן סָאָךְ נִימָט גַּעֲדָאַרְפָּט רִיְיךְן. לְעַנְיָין, סָאוּוֹעַטְן-פֿאַרְבָּאַנד, סָעַרְפָּ
און הָאַמְּתָעָר, רְוִיטָעָ פָּאָן — ס'אַיז אִים גְּלִיְיךְ אַריָין אַין דִּי בִּינָגָעָר.

— אַזְ — הָאָט וּוּילִי גַּעֲנוּמָעָן כָּאלְעָמָעָן — וּוּעַט עַם דָא וּוּרָעָן
אַרְעוֹאַלְזִיעָ, אָט וּוּיִין סָאוּוֹעַטְן-פֿאַרְבָּאַנד.

און אָזָן סָווּעָט גַּעֲשָׁעָן, וּוּעַט עֶרֶתְּקָעַטְעַר גַּעֲבָן אַיגְ אַרְוִיף
אַין דָעַר „מַאְרְגָּן-פֿרְיוּהִיט“ אָזָן „דָעַילִי וּוּאַירְקָעָר“, אַכָּאָפְטָאָן דִּי
פֿעַקְלָעָר אָז גַּעֲשָׁרִי טָאָן: —

— עַקְסְטָרָא! סְפָעַשְׁלָא! אַטְמָעַרְיקָעָ אַפְרִיְיךְ לְאַנְדָּ, אַטְמָעַרְיקָעָ —
אַסָּאוּוֹעַטְן-פֿאַרְבָּאַנד!

און וּוּילִי אַיזְ אַיבָּעַרְפִּילְטְ מַטְיִ פֿרִיְיד. עֶרֶתְּגִיְיט אַיבָּעַר דָעַר נַאַט,
גַּיְיט וִיךְ אַקְוַיְעָ אַיבָּעַר דָרִיְיִ מַאַל אָזָן צְעַשְׁרִיְיט וִיךְ:

— עַקְסְטָרָא, עַקְסְטָרָא, רְעוֹאַלְזִיעָ!
מַעַנְטָשָׁן קָוְקָן אָפְ אִים וּוּי אָפְ אַמְעַשְׁגָעָנָעָם, אָזָן וּוּילִי הָאָלָט
וִיךְ צְוַאַס מַוְיל יִי, זָאֵל נִימָט אַוִּישִׁיסְן אַגְלָעַטְעַר.

וּוּילִי אַיזְ אַקְטָיוֹן. פֿאַרְשָׁפְרִיְיט לִיְפָלָעָטָם אָזָן טָוָט אָפְ שְׁטִיקְלָעָר.
אָזָן אַלְעַ צִיְתוֹנָגָעָן לִיְגָטָעָר אַרְיָין קָאַמְוִינְסְטִישָׁעָ לִיְתָעָרָטָר. מַעַן
בָּעַט אִים אַ „טִוִּים“, רְזָקָט עֶרֶתְּגָטָר אַ „דָעַילִי וּוּאַירְקָעָר“. נִימָט

אַיְינָמָל הָאָט עֶרֶתְּגָטָר שׁוֹין גַּעֲכָפָט אַפְסָאָק פֿאָר דָעַם.
נָאָד אַ שְׁוּעָרָן-טָאָג אַרְבָּעַט, פֿאָלָט עֶרֶתְּגָטָר שְׁלָאָפְן וּוּי אַ דָעַר-

הָאַרְגָּעַטְעָר.

מִיטְמָאָל, מַעַן רִיסְטָ אִים פֿוֹן שְׁלָאָף: —
שְׁנָעַל, כָּאָוּעָר וּוּלִי, ס'הָאָט אַוִּיסְגָּעַרְאָכְן אַרְעוֹאַלְזִיעָ
שְׁנָעַלְעָר, אַין אַרְבָּעַטְעַר-צְעַנְטָעַר, מַעַן דָאָרְפָּ אַרוּסְלָאָזָן אַז עַקְסְטָרָא,
אַנוֹאָגָן דָעַר וּוּלָט!

וּוּלִי כָּאָפָט וִיךְ אַוִּיפָּ וּוּי אַז אַפְגָּעַרְבִּיטָעָר אָזָן לְוִיפָּט גְּלִיְיךְ אַזְוּעָק
אַפְגָּעָרָן סְקוּוּר.

טוּט וִיךְ עַם דָאָרְטָן אַ בִּימְלָ! טְוִיזְנָטָעָר אַרְבָּעַטָּה, דָעַר אַהֲיָן,
דָעַר אַהֲרָן, יְעַדְעַר טְרָאָגָט אַרְוִיטָעָ לְעַנְטָעָ אַפְנָ אַרְבָּל אָזָן אַ בִּיקָם
אַפְ דָעַר פְּלִיאִיצָע.

קויים זיך דורכגעריםן. אריין אין „דעלוי וואירקער“, פון דארטן
אין דער „מארגן-פרוייהויט“. א כאָפ געטאן פֿעַקְלָעַר צויטונגען און
הײַדאָ — מְפֻעַשֵּׁל עַקְסְּטְּרָאָ! הַוָּרָאָ! דִּי רְעוּוֹאַלְזִיכְיעַ אַיז דָּאָ! דִּי
אַרְכְּבָעַטָּעַר הַאָבָן אַיבָּעַרְגָּעַנְמָעַן דָּאָם לְאַנְדָּ! אַמְּעַרְיקָע —
— הַוָּרָאָ, עַקְסְּטְּרָאָ! אַמְּעַרְיקָע אַפְּרִיאַי לְאַנְדָּ! אַמְּעַרְיקָע —
אַפְּאוּעַטְּן-פֿאַרְכָּבָאנְדָּ! וְאֶל לְעַבְּנָן דִּי רְעוּוֹאַלְזִיכְיעַ!
— וְאַסְמָהָאָטָו זִיךְ צְעַשְׁרִיעַן? וְוָאַסְיָוְנָן?
וּוְילִי רִיבְטָט דִּי אַוְינְגָן:
— הָאָ? וְאַסְמָהָ? מַאֲמָעָ, דִּי רְעוּוֹאַלְזִיכְיעַ.
— וְאַסְמָהָאָטָו זִיךְ דִּיר גַּעַכְּאַלְעַמְטָ? — שְׁמִיכְלָט דִּי מַאֲמָעָ.
צְעַשְׁמִיכְלָט זִיךְ וּוְילִי:
— דִּי רְעוּוֹאַלְזִיכְיעַ. אַיךְ הַאָבָן גַּעֲמִינְתָּ, זַי אַיז שְׂוִין דָּאָ.
— זַי וּוּעַט זְיוּן, קִינְדְּ מִיְּנָס, זַי וּוּעַט זְיוּן.
— „יוֹ בָּעַט“ — שְׁרִיּוֹת וּוְילִי אֹוִיס אַפְּרִילְעַכְּבָר אַונְנָעַט זִיךְ
שְׁנָעַל אַנְטָאָן צָוְגִּיָּן אַין שָׁול אַרְיָן.

זוי האבן זיך באגעונט

טיט האט האט זיך רויטבערג, אַ אִידישער לעדרער פון אָן
אַרבּעטער קינדער-ישול, דורךגעשניטן אַ וועג דורכּן אַנגעכּמְוּרטָן פרֵי-
טָאָרגּן-אוֹילּעַם, וואָסּ האט זיך גַּעֲגַבּן אַ שָּׁאָטָן אַרְוִים פָּוּן סָאָכוּוֹי.
הַיְּפָעָרְנְדִּיקּ צָוּ צָוּיְ אָוּן צָוּ דָּרְיִ טְרָעֶפּ אַיזּ עַר אַיְינְסּ אָן צָוּיְ שָׁוֹן
גַּעֲגַבּן בָּאָם אַרוֹסְגָּאנְגּ אָוּן שְׂוּעָר גַּעֲטָעָטָט. אַ קָּאלְטָעָר, וַיְיַנְטָעָר-
דיַקְעָר פְּרִימְאָרגּן האט אַים בָּאָלְדּ גַּעֲגַבּן אַ כָּאָפּ אַרוּום אָוּן גַּעֲבָרָאָכּט
דָּעַם רַיְיעַדּ פָּוּן פּוֹלוּוּעָר פָּוּן דָּעַר בָּאָלְדּ-אַנקְוּמְעַנְדִּיקְעָר שְׁלָאָכְט. אַףּ
דיַ רָאָגּן אָוּן אַיְן אַלְעַ זְוִיתְן אָוּן וַיְיַנְקְלָעַן פָּוּן דִּי אַרְוּמִיקּ גַּאָסּן וַיְיַנְעַן
גַּעֲשְׁתָאָגּן אַנְגּעַכּמְוּרָעָטָעּ פָּאַלְיִצְיִילִיטּ מִיטּ פָּאַרְכִּיסְעָנָעּ בּוֹלְדָּאָגּ-
מָאָרְדָּעָם אָוּן צְיוּוֹיָלּ-גַּעֲלִילִידָּטָעּ, פָּאַרְדָּעְכְּטִיקּ פָּאַרְשְׁוּיְנָעּ, מִיטּ הַיּוּ
פַּעַנְיַמְעָר אָוּן שְׁפִיצְיַקּ, אַוְמַרְוַאְיקּ בְּלִיקְעָן.

פָּוּן גַּעֲוָאָוְנְהִיְיטּ האט עַר זיך עַטוּאָס אַיְינְגְּעַבְּוִינְגּ אָוּן אַרְיִינְ-
גַּעֲצְוִינְגּ דָּעַם הַאָלְוִי אַונְטָעָרָן קָאָלְנָעָרָן פָּוּן וַיְיַנְטָעָר-טָאָנְטָן, צָוּ בָּאָשְׁצִין-
זיך פָּוּן דָּעַר שְׁפִיצְיַקְעָרָ קָעָלָטּ, האט זיך אַבְּעָרָ בָּאָלְדּ דָּעַרְמָאָנָטּ, אַיְן
עַר אַיְן גַּעֲקְוּמָעָן אָפּוֹן רַוְּפּ פָּוּן דָּעַר פָּאַרְטִּיּ אַיזּ בָּאַטְיַילְיקּן זיך אַיְן דָּעַר
אַרבּעטער-דָּעַמְאַנְסְטָרָאָצִיעּ, האט עַר זיך גַּעֲגַבּן אַצי אַוּסּ אָן אַ-
שְׁטָאָלְצָעָר זיך אַוְעַקְגַּעַלְאָזָטּ אַיבְּעָרָ דָּעַר גַּאָסּ.
סְ'אָיְן נָאָך גַּעֲוָעָן פָּרִי. דיַ דָּעַמְאַנְסְטָרָאָצִיעּ האט זיך נָאָך נִיטּ אָנְ-
גַּעֲהִוִּין. אַרבּעטער זְוִינְגּ אַנְגּעַקְוּמָעָן פָּוּן אַלְעַ רָאָגּן, שְׁפָאָצִירָטּ אַחֲיָן
אָוּן צְוִירָקּ אַףּ דיַ טָּרָאָטוֹאָרָן, זיך אַיבְּעַר גַּעֲוָעָן אַונְקָעָן, דֶּרֶכּ גַּעֲשְׁמִיכְלָתּ
אָוּן וַיְיַנְטָעָר גַּעֲגַבּן גַּעֲגַבּן, קְלִוְיָמְעָרָשָׁתּ וַיְיַנְטָעָר, גַּלְיִיךּ מָעָן קָעָן נִיטּ
אַיְינְגָּעָר דָּעַם צָוּיְטָן.

רוּיטְבָּעָרָגּ האט זיך אַרוּמְגְּעָדְרִיּ אַיְינְגָּעָרָ אלְיִינְ, דָּעַר קָאָלְטָעָר,
בִּיְסִיקָּעָר וַיְיַנְטָעָר-פְּרִימְאָרגּן האט דָּרְךּ דָּעַם אַלְטָן, אַפְּגַּעַטְרָאָגְּעָנָעָם
מָאָנְטָל דֶּרֶכּ גַּעֲגַעַנְמָעָן זְיַוְּנָעָ בַּיְיַנְגָּעָר אָוּן אַיְם אַונְטָעָרָגְּעָטְרִיבְּכָן צָוּ פָּאָרָ-
שְׁנָעַלְעָרָן זְיַוְּנָגּ. בָּאָלְדּ האט עַר אַנְגּעַטְרָאָפּ אַפְּגַּעַטְרָאָפּ בָּאַקְאָנְטָעָ
אַרבּעטער. עַר האט זיך גַּלְיִיךּ אַנְגּעַשְׁלָאָסּ אָוּן קְיַיְשְׁפָאָצִירָטּ מִיטּ זְוּיּ.
סְ'אָיְן אַוּסּ גַּעֲוָאָרָן יַאֲנָטָעָוּזְדִּיקָּעָר, פְּרִילְעָכָּר.

מִיטְאָמָּל, וַיְיַיְהָ אַבְּאָפּלְעָלְ פָּוּן אַ נִּיטְגַּעַהְעָרָטּ וַיְאָרָטּ, האט זיך
וַיְיַיְהָ אַשְׁלָאָגּ אַ צְּיִאָוּסּ גַּעֲטָאָן אַ לְאָגְגָעָרָ דִּי מַאְרָשְׁיַרְנִידִּיקּ אַrbּעטער.
וַיְיַיְהָ אַוְסְגּעַטְמְשִׁטְרָאָטָעּ סָאָלְדָאָטָן, צָוּ פִּיר אַיְן אַ שְׂרָעָ, וַיְיַנְעַן זְוּיּ גַּעֲגַבּן
גַּעֲגַבּן. מִיטּ שְׁטָאָלְצָעָרָ טְרִיטָאָן פָּאַרְדִּיסְעָנָעָ קָעָפּ. דיַ דָּעַמְאַנְסְטָרָאָצִיעּ

האט זיך אונגעחויבן. איזידער רוייטבערג האט זיך נאך געכאנפט ווּ איזוי דאמ אליעז איז געשען, איז ער שיין געוען צוישן איזינעם פון די רינגען פון דער ריזוקער שלאנג. באלאד האט אונגעהיילכת איזן קאלטן: ליכטיקן פרימארגן:

„שטייט אופיר אלען, וווער ווּ שקלאלפֿן

אין הונגער לעבן מוז, און נויט —

דער גייסט ער קאקט, ער דופט צו וואפֿן

אין שלאקט אונז פירן איז ער גרייט.“

אפֿן ראנג זייןען מיט אמאל אויסגעוואקסן הונדערטער פיאנערן מיט רוייטע טיכלעך אָפֿ דַּי העלזער און בליזנידיקע פְּלַעֲמָלֶעֶךְ אִין דַּי אויגן. ביעידע ריעזן האבן זיך באגריסט מיט אָשטוּרָעָמְדִיקָן „הורה!“ איזינער האט אָגְשָׁרִי געטאָן:

— פיאנערן, וויט איר גרייט?

— אָהילקְעָד ענטפֿער האט אָונְגְּקָלְוָנָגָן:

— שטענדיק גרייט!

און דער „אַינְטְּרָנָצְּיָאנָלְּ“ איז געוזאָרָן קראָפְּטִיקָעָר, שטוּרָעָמָדְקָעָר.

רויטבערג האט אויפֿגעפלְאַטְמָט. דאמ האָרְצָן איז שיר אַרְוִיסְטָן געשפֿרָונְגָן פון אַרטְט. ער האט געשטעלט פְּעַסְטְּרָעָטְרָע טרייט און אַוִּיפֿ געהויבן זיין שטיט העכבר, שטאָרָקָעָר, געוען גרייט צו קעטְפּן מיט אָגָאנְצָן סְקָאָדְרָאָן פָּאַלְיִיצִי. קַיְיַן זיך וואָלֶט אִים אַיְצְטָעָר נִיט אָפֿ געשטעלט. סְהָאָט זיך אִים געווֹאָלָט אוֹיסְשָׁרִיעָן: — זעט, זעט, די קינְדָעָר זוינְגָן דָּא. זַיְיַן זוינְגָן מיט אָונָן, מיר זוינְגָן נִיט אַלְיוֹן! זַיְיַן קְוָמָעָן, זַיְיַן קְוָמָעָן.

אט גיינְעָן אָונְטָעָר זַיְיַן יונְגָעָן קָאָמְנוּיסְטָן, אָזְעַלְכָּעָן שלאָנקָעָן, שטָאַלְצָעָן יונְגָעָן, אָזְעַלְכָּעָן וּשְׂוֹאָלָוּעָן, ברענענדיקע מִידְלָעָר, אָונְזָעָרָעָר קִינְדָעָר. רוייטבערגן ווילט זיך אַרְוִיסְלְזִיפָּן, זיך אַנְשָׁלִיסְן אָבָּזְיִיעָרָעָר יְרִיעָן, זַיְיַן אַלְעָאָרָמְנָעָמָעָן, מאָרְשִׁירָן מיט זַיְיַן. האט ער דָאָך אַזְוֵי פִּילְיאָרָן זַיְיַן אַזְוֵי פִּילְיאָרָן. אַזְוֵי פִּילְיאָרָן צוישן זַיְיַן ער דָאָך אַיְינְגָר פָּן זַיְיַן.

זוינְגָן געדאנְקָעָן ווועָרָן פָּאַרְשְׁרִיעָן פון הוֹרָאָ-אוֹיסְגָּעָשְׁרִיעָן אָונָן פון שטוּרָעָמְדִיקָעָר קָאָמְפָּמְלִידָעָר.

אָסְעָקְוָנְדָעָר, אָזְן עָפָעָם האט געפֿלאָצָט אִין דער לוּפְטָ.

פָּאַלְיִיצִי האט מיט אָמָל אָפְּגָעָלָאָטָט דָעַם קָאָם, ווּלְכָעָר אִין

פריער געווין געכוימט ווי א הונט אָפַּ א קייט. מען האט אנגעהיובן ברענן די ריווען. פֿאַלְיכֿיַאִישׁ שטעקנס האבן גענומען טאנצֶן איבער קעפַ און פֿלייצֶען. פֿערדיישׁ פֿאַדְקַאַוועַם האבן גענומען האבן איבער די פֿים. קנוילן זיינען אויפֿגַעַלְאָפַן אַיִן פֿאַרְשִׁידְעַנְעַ זיינען. הײַס-טערוישׁ אַוְיסְגַעַשְׁרִיְעַן פֿוֹן פֿרוֹיעַן אַוְן קַינְדַּעַר, אַוְיסְגַעַמִּישַׁט מִיט שטורמיישׁ „הַוְרָאָם“ האבן געריסֶן די לופַט.

אלע מאָל האט אַיִן אַוְן אַנדְעַר ווינקל אַוְיסְגַעַבְּרַאַכְּן אַ קַּאֲמַף. דָּא אַוְן דְּאָרְט אַיִן אַוְן אַרְבָּעַטְעַר גַּעַפְּאַלְן בְּאוֹוָאַסְטָלָאָן, כָּאוֹוִירִים האבן זיך אַ לְאַז גַּעַטְאַן רַאַטְעַוְוַעַן די קַאַרְבָּאַנְעַם אַוְן בְּאַלְד אַלְיַיְן גַּעַפְּאַלְן קַאַרְבָּאַנְעַם. אַיִן אַיִן ווינקל האט אַ צַּעַוְשַׁעַטְעַר פֿאַלְיכֿיַמְּאָן אַ הוֵיב גַּעַטְאַן דָּעַם שטעקַן אָפַּ אַ גְּרִיזְ-גְּרָאַעַן קַאְפַּ פֿוֹן אַוְן אַרְבָּעַטְעַרְין. זיינ האנט אַוְן זיַּן גַּאנְצְעַר קַעְרְפַּעַר אַיִן אַבְּעַר בְּאַלְד אַיְנְגַעַלְאַמְּעַרְט גַּעַז ווָאָרְן צּוֹוְישַׁן פֿלְנְקַעְ העַנְטַ פֿוֹן פֿיאַנְעַרְן אַוְן יְוָנְגַעְ קַאַמְּוֹנִיסְטַן, ווּילְכַע האבן אַיִם אַרְוּמְגַעְרִינְגְּלַט.

ס'הַאֲבָדָן זיך גַּעַנְגַּבְּן אַ יְאָגְ-אָגְן עַטְלְעַכְּעַ צְעוּוֹלְדְּעַוְוּעַטְעַ קַעְמְפַעְרַ. אַ דְּוּבִינְעַ האט אַ שְׂוֹאַנְג גַּעַטְאַן אַוְן מִיט אַיְזְעַרְנְעַר גַּעַוְאַרְעַ זיך אַרְאַפְּגַעַלְאָוַת אַפְּן פְּאַנְיַיְם פֿוֹן אַ יְוָנְגַעְ קַאַמְּוֹנִיסְטַן. אַיְבְּרַעְן טַוְנְקַעְלַן, לִיְוְנְגַלְעַבְּן פְּאַנְיַיְם האט אַ שְׁטְרַאַמְּ גַּעַטְאַן בְּלוֹט אַוְן אַ בְּאוֹוָאַסְטָלְאַזְיַעְרַ אַיִוְרַ עַר גַּעַפְּאַלְן אַפְּן טְרָאַטוֹאַר. רַוְיְתְבַעְרַג האט אַיְפְּגַעַצְיַעְטַרְט, נִיט גַּעַקְוְקַט אַפְּן פֿאַלְיכֿיַמְּאָן, ווָאָסַם האט אַיִם גַּעַנוּמְעַן נַאֲכִיאַגְּן, אַוְן צַוְּ גַּעַלְאָפְּן אַיְפְּהַוְיִובְּן דָּעַם יְוָנְגַעְ כָּאוּוֹרַ. אַז אַיְזְעַרְנְעַר פְּוִיסְטַהְאָט אַיִם אַז גַּעַז גַּעַטְאַן אַיְבְּרַעְן פְּאַנְיַיְם, אַ גַּעַזְאַלְצַעַנְעַר פְּלִיסְקִיְּיט האט אַיִם גַּעַז גַּעַבְּן אַ שְׁטְרַאַמְּ אַרוֹיְם פֿוֹן מוֹיל. אַ וּוֹיְלַעְ האט עַר זיך פֿאַרְלְאַרְן, גַּלְיַיך גַּעַקוּמְעַן צַו זיך אַוְן גַּעַפְּלַט, אַז אַ שְׁטָאַרְקַעְ האנט רַיְיסְט אַיִם דָּעַם קַאַלְגַּעַר פֿוֹן רַאַק בְּיוֹ דְעַרְוּוֹאַרְגַּן צַו ווּעַרְן. רַוְיְתְבַעְרַג האט זיך אַיִינְיַן גַּעַקְלַאַמְּעַרְט מִיט אַלְעַ קוּכְבַּעַם אַיִן פְּאַרְוּוֹאַנְדַעַטְעַן אַוְן נִיט אַפְּגַעַלְאָוַת. אַ שְׁטָאַרְקַעְרַ פְּוָס האט אַיִם אַ בְּרוֹק גַּעַטְאַן. סְהַאָט אַיִם אַ שְׁנִית גַּעַטְאַן אַיְבְּרַעְן די פֿים, ווֹי מִיט אַ שְׁאַרְפַּן אַיִוְן. מִיט אַלְעַ קוּכְבַּעַם האט עַר גַּעַז פְּרוֹאַוּט אַיְפְּהַוְיִובְּן דָּעַם כָּאוּוֹרַ. פְּלִינְק אַיִן אַונְטְּעַרְגַּעַלְאָפְּן אַ יְוָנְגַעְרַ גַּעַגְעַר אַז גַּעַהְאָלְפַן אַיְפְּהַוְיִובְּן דָּעַם פְּאַרְוּוֹאַנְדַעַטְעַן. מִיט לִיאַרְעַמְּדִיקְן גַּעַקְלָאַנְג אַיִן אַנְגַעַקְוּמְעַן די „שְׂוּוֹאַרְצַעְ מַאֲרִיאָ“ (דָעַר פְּאַטְרּוֹלְ-זַוְּאָנְן). צּוֹוְישַׁן די צַעַנְדְּלִיקְעַר אַרְבָּעַטְעַר האט מַעַן אַזְוּעַר אַזְוּעַר יְוָנְגַעְר גַּעַגְעַר.

. אין בLINDE, אנגעפאקטן וואנן איי שווין קיין פלאז ניט געוווען. מען איי פאשעט געלען איינער אפנ אנדרון. ניט געקאנט זיך א דיר טאן. ניט געוווען קיין פלאז צו אטטעמען. א דיקער, אנגעפרעסענער פאליציימאן האט זיך געומזט אריינגעפאקן מיט אייזערנע הענט, אונ רווייטבערג. האט מיט איין האנט זיך געומזט אנהאלטן אין דאס פון דער אפענער טיר אונ מיט דער צווייטער האט ער געהאלטן דעם פארבלוטיקטן, באוואסטלאזן יונגן כאווער. ער האט געומען פרא-טעטען:

— לאזט מיך אים אועבקפירן אהיים. אויר זעם דאך, איז ער דארף א דאקטэр!

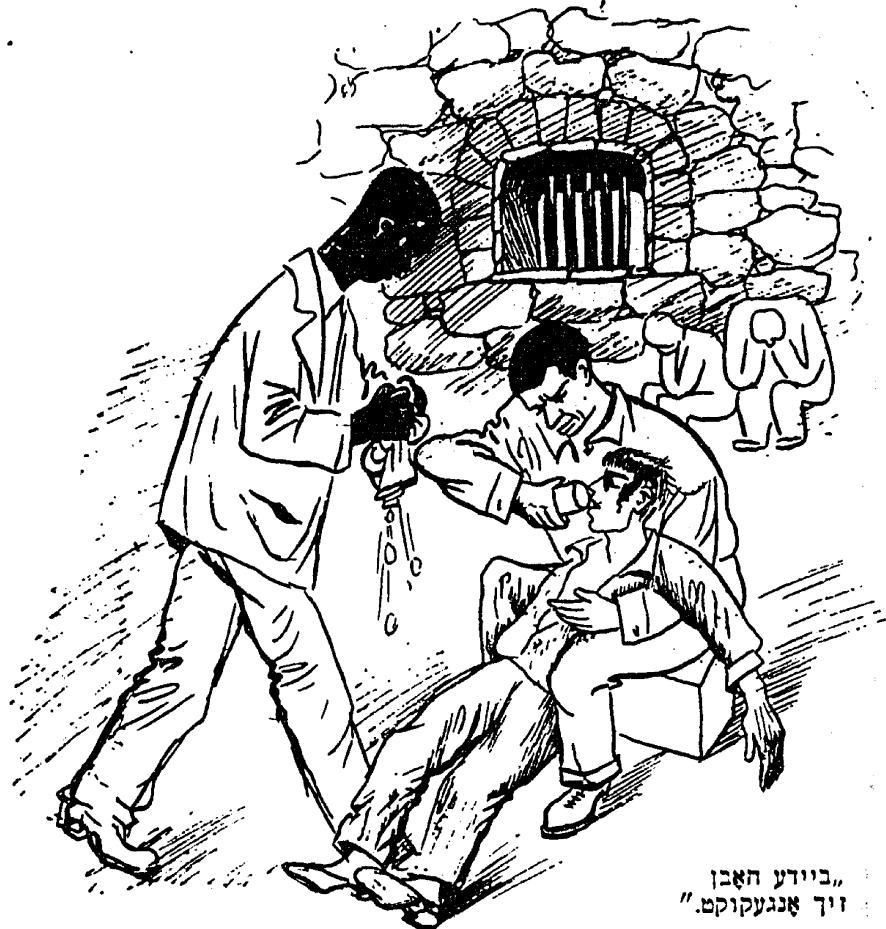
— טעל איתט טו דה דושאדווש, יו דוירטاي רעד! — האט דער פאליציימאן א ביון בורטשע געטאן. די „שווארצע מארייא“ האט זיך צעקלונגגען אונ זיך געומען יאנן גאס-אוים, גאס-איין.

איינגעדריקט אונ איינגעקוועטשט איינער אפנ צוויותן, האבן די ארבעטער אויפגעזונגען דעם „אינטערנאציאナル“. פון די פארשטייקטע מיילער איין דער טיפקייט פון בלינדן וואנן האט זיך געריסן דאס געוזאג אונ זיך פארשפרייט איבער די גאסן. די מיילער וייערע האבן זיך גאר ניט צונגעמאכט. איין קאמפסליד נאכן צוויותן האט אויפגעברוייז. דער פאליציימאן האט געקריצט מיט די ציין, ניט געקאנט פארשטיין. הווכת זיך, איזו צעקלאפט, צעבלוטיקט אונ ארעסטירט, אונ זיך, גלייך זו גאר ניט. ווונגען נאך. אלע מאל שטורעט אוייפ אן אנדרער ליך.

— דער וואנן איי אריין איז א פארמווערטן הוי. מען האט זיך דורךגעפרט דורך א שמאלער, אייזערנע טיר אונ מיט ווילדער רעד-齊בע האט מען זיך אלע אריינגעישליידערט איז צימער אונ פאר-האקט די טיר.

גרויעג, ברודיקע זועיגט. העט אויבן, בא דער סטעליע, א פענצעטערל, וואס איי שווין וווער זוים זויפיל יארן ניט געוואשן געווואן. א צע-מענטענער בלאטיקער דיל, צוויי לאנגע בענק בא די זויטן. פלאז פאר אכט אדער צען מענטשן. אט דא האט מען אריינגעפאקט ארייבער זעכץן ארעסטירט. ס'איו געוווען אייניג, דערשטייקט צו ווערן. ס'האט געריסן איז האלו, געקיצלאט די נאזו.

רויטבערג האט זיך קויס צונגעלעפט צום ווינקל, וואו ס'האט זיך געפונגען דער וואסער-קראן. ער האט זיך אראפגעלאזט אפנ קלאלטן צעמענטענעם דיל, אועקגעליגט דעם קאפ פון פאָרוואנדען בא זיך

"בידיע האבן
זיך אנטקוקט."

אף די פים אוֹן. געבעטן דעם נגעער ער זאל אינגעען זיין טיכל אוּ
וואָסער.

זיין קאָפ אוּן געוווען פֿאַרְרִימָן צוּם נגעער באָם וואַסְעָר-קְרָאָן אוּן
ער האָט נִיט-גַּעֲזָעָן זוי דָּאָם בְּלוֹט פּוֹן זיין מְוִיל קָאָפְעָט אַרְאָפָּט אוּן מִישְׁתָּחָט
זיך צְנוּנָּפָּט מִיטָּן בְּלוֹט פּוֹן יוֹנָגָן בְּאוּוּר.

מִיטָּן נָאָסָן טיכל האָט ער גענוּמָעָן אַרְאָפְוּוֹאָשָׁן דָּאָם בְּלוֹט פּוֹן
פֿאַרְוּוֹאַונְדָּעָטָן. פּוֹן דָּרָר קָאָלְטָעָר נָאָסְקִיָּת אָפָּן הַיָּיטָן פָּאָנִים האָט דָּרָר
פֿאַרְוּוֹאַונְדָּעָטָר אוּפְגַּעַצְיָתָרָט. ער האָט גַּעֲפָנָט אַפְּאָר פֿאַרְוּוֹאָנָּז
דָּערְטָעָ אָוִיגָּן. גְּרִיסָעָ אָוִיגָּן ווי באָ אַנְגָּעָר, מִיטָּ-גְּרוֹיסָעָ ווייסָלָעָר,
אוּן אִינְמִיטָּן טִיפָּע, סָאָמְעָט-שְׂוֹאָרֶצָּע רַעֲדָלָעָר.

בִּידְיעָ האָבָּן זיך אַנְגָּעָקָוּקָט.

רוּוִיטְבָּעָרְגָּן אוּן גַּעֲוָעָן באַקָּאנְטָ דָּאָם לִיְּנְגָּלְעָכָע טַוְנְקָעָלָע פָּאָנִים

ער דאס פאנים? מיט די ליעבעדייק אוניגן. וואו האט ער זוי געוזען? פון. וואנגען קען

עד האט שנעל געטראכט, און באלאד האבן זיין אוניגן אויפֿ געלוויכטן. זיין הארץ האט גענומען קלאנפֿן האסטיקער. דאס איז דאן סעמַי. יא, דער פְּלִינְקָעֶר שטיפֿער, סעמי, זיין שילעה. שווין אַיאָר זיבָן אַין דעם. די מאמע זיין האט דאן געפֿיעֶרט זיין געבורטסטען זיבָן אַין דעם. אַין דרייטן קלאמָס אַיז ער געוווען. צען אַיאָר אַיז ער אלט גע-וועָרָן. מיט דויטן אַיז די שול געוווען אויסגעפֿצַט. ער געדינְקָט אַיצַט אלָץ. סעמי האט געפֿאלָם ווי אָפּ אַפרעמדער סימכָע. נאר ווען ער האט גערעדט, אַיז סעמי געוווען ערנטט. זיין האבן געבליצַט. די לעצטע ווערטער פָּון זיין רעדע — ער געדינְקָט אַיצַט יעדעם זואָרט — זיין געוווען: מײַן וואָונְטָש אַיז, אָז דו זאָלְמָט אוּפּוֹאַקסָּן אָון אוּסְנוֹצָּן דֵּין לְעָרְגָּעָן פָּאָרָן אַרְבָּעַטְעַרְ-קָלָאמָס, אָון מֵיר בַּיְדָע זאָלָן זיך באָגָעַנְגָּעָן אַיז די קָאָמְפָּן פָּאָר דער באָפְּרִיאָוָונָגָן פָּון די אַרְבָּעַטְעַר. אָון סעמי האט געענטפֿערט, ווי זיין שטיגֶּעֶר, פְּלִינְק אָון קָוָץ: שטענדיך מִיטָּן אַוְיבָּעַטְעַר-קָלָאמָס.

**רויטבערג איז געוען פארטראקט און ניט געוזן ווי די שווארטצע
אויגן נעמען אים דורך.**

— לערער רויטבערג, כאווער —

רויטבערג האט זיך אויגעכאמט.

סעמי!

— יא, סעמי, — האט ער שוואך געענטפערט, און נאך א זווילוי
שוועיגן:

— מיר האבן זיך באגעגענט.

אנו זינע גראיסע אויגן האבן געשמייכלט.

סעמי האט אויפגעהויבן א שוואכע האנט. רווייטבערג האט זי אונטערגעבעאפעט און ווארים געדראיקט.

דער יונגעער נונגער, מעמים כאווער, האט אונגאנגעשטעלט א פאר פאראוואונדערטע אונגן.

סעמי האט אויסגעדרויט דעם קאָפ צו אַים.

— דאמ איז מײַן געווועגענער לערעד. ער האט מיך געבראכט אָהער.

דער געגער האט פארשטיינען, און אף בידע צויאמעגעדריקטער הענט אַרוֹפָגָעַלִיָּגֶט זַיְן בְּרוֹזָנָעַ, טְרִיוֹתָעַ הַאנְטַ.

דען ערשותער מאַי

אַ גאנצָן טאג האַט זיך די זוּן געפֿלָאנְטערט צוֹוישָׁן שטאטִישָׁן
טוּמֵל אָוּן גָּאָרְנְּדִיקָעּ מוֹיעָרָן אָוּן עֲרַשְׂתָּ פָּאָרְנָאָכָט, שָׁוֵין פָּאָרְן אָוּנְטָעָרּ
גַּיְינָן, זיך קוּיָם דָּעַרְשָׁלָעַפְּט צָוּם קָלָאָסְ-צִימָעָר פָּוּן דָּעַר אָרְבָּעַטָּעּ
קִינְדָּעָרְ-שָׁוֹל. די לעַצְּטָעּ, אוּסְגָּעַצְּעַרְטָעּ שְׁטָרָאָצְלָן הָאָבָּן זיך אַיְינְגָּעּ
קְלָאָמְעָרָט אִין די צָוְויִי פָּעַנְצְּטָעָרְ-דָּאָמָעָן אָוּן מִיט אַ גְּלִיקְלָעָכְן שְׁמִיכָּל
פָּוּן אַיְינְגָּעּ וּוּאָסְ האַט זְיַינָּס אָפְּגָעָטָאָן, גַּעֲקוּקָט אָפְּ דִּי קִינְדָּעּ.

די קִינְדָּעּ, מִיט אָפְּגָעָטָאָן מִילָּעָר אָוּן אוּפְּגָעַפְּלָאָמָטָעּ בְּלִיצְלָעּ אִין
די אַיְינְגָּן, הָאָבָּן גַּעֲקוּקָט אָפְּן לְעַרְעָר אָוּן גַּעַשְׁלָוְנְגָּעּ יְעֻדָּעָם וּוּאָרָט.

דָּעַר לְעַרְעָר האַט דָּעַרְצִיאַלְט פָּוּן עֲרַשְׁטָן מַאי. די עֲרַשְׁטָעּ צָוְויָי
וּוּרְטָעָר, "עֲרַשְׁטָעּ מַאי" זְיַינְגָּעּ אָרוּסָים פָּוּן זְיַינָּעּ לְיִפְּנָן צְוֹאָמָעָנְגָּהָעָפְּט
זְיַי אַ קִּישְׁעַפְּדִיקְן קְנִילְעָכְלָאָן פָּוּן קְנִילְעָכְלָהָאַט דָּעַר לְעַרְעָר גַּעַנְוּמָעּ
אוּסְקָנוּיָּן וּוּאַונְדָּעָרְלָעָכָעּ מַאָיסָעָם. זְיַי הָאָבָּן פָּאָרְכָּאָפְּט דָּעָם קְלָאָסְ.
דָּעַר לְעַרְעָר האַט עַמְּ דָּעַרְפִּילְט, גַּעַוְאָרָן בָּאָגִיָּסְטָעָרָט אָוּן זְיַי מִיט אַ
וּאַונְדָּעָרְלָעָךְ פָּעַנְוּלְ מִיט אַלְעָרְלִיְ פָּאָרְבָּן, גַּעַנְוּמָעּ מָאָלָן בַּילְד נָאָךְ
בַּילְד.

פָּאָר די קִינְדָּעָרְשָׁעּ אַיְינָן הָאָבָּן זְיַי וּזְיַי אָפְּ אַ לְיִלְעָד אִין אַ קִּינְגָּעּ
מַאָטָאָגְרָאָפְ, אוּפְּגָעַזְוּוּקָלְט בַּילְדָעּ פָּוּן עֲרַשְׁטָן מַאי אִין פָּאָרְשִׁידְעָנָעּ
לְעַנְדָעּ.

אַ בַּילְד פָּוּן אַמְּאָלִיקָן הוּסְלָאָנְד, אָוּנְטָעָרָן צָאָר, האַט אוּפְּגָעַלְעָבָט...
וּוְאַכְּנָ-לְאַנְגָּהָאַט מַעַן זְיַי גַּעֲנָרִיָּט, אִין גַּעַהְיִמְעָן הִינְטָעָרְשִׁטְבִּילְעָדָהָאַט
מַעַן צְוְנָעָגְרִיָּט פְּרָאָקְלָאָמָצְעִים... אִין אַ קְלִין צִימָעָר, מִיט פָּאָרְ-
מַאָכְטָעָ לְאַדְנָם, בָּאַ אַ קְלִיְינָעָם קְעָרָאָסִין-לְעַמְפָל אַיְזָעָסָן אַן אָרִים
שְׁנִיְידָרְ-מִידָל אִין מִיט צִיטָעְדִּיקָעּ פִּינְגָּעָר גַּעַנְיִיטָדִי רְוִוְתָעּ פָּאָן.

...אַיְנְדָעְרְפָרִי אִין אַ זְוּאַנְדָעּ גַּעַשְׁעָן. צְוֹאָמָעָן מִיטָן נִיעָם זְוִינִיקָן
טָאָג, צְוֹאָמָעָן מִיטָן עֲרַשְׁטָן מַאי אִין אָפְּ אַ הוּוּכָן טְעַלְעַגְרָאָ-סְלָוָפְ אַיְנָ-
מִיטָן שְׁטָאָט אוּסְגָּעְוּוּאָקָטָן אַ רְוִוְתָעּ פָּאָן. פָּאָלִיצִיְ הָאַט גַּעֲרִיצָט
מִיטָן די צִיָּן. די רְיִיכָעּ הָאָבָּן גַּעַצְיָטָרָט. קְרָעָמָעָר הָאָבָּן פָּאָרְכָּאָהָאָלָטָן גַּעַשְׁמִיכָלָט
גַּעַזְשָׁמָרָעָט די אַיְינָן אָוּנָן אָרְבָּעַטָּר הָאָבָּן פָּאָרְכָּאָהָאָלָטָן גַּעַשְׁמִיכָלָט

אוּן זְיַוְעָרָה הָעַרְצָעָרָהָאַט מִיטָן גַּעַפְּלָאָקָעָרָט מִיטָן דָּעַר רְוִוְתָעּ פָּאָן.
אוּן אַוְ דָּעַר טָאָג האַט זְיַי אַיְינְגָּעַשְׁטָעָלָט, האַט מַעַן זְיַי אַ לְאָזְ-
גַּעַטָּאָן פָּוּן הִינְטָעָרְגָּעָסְלָעָךְ. אָרְבָּעַטָּר מִיט פָּלָאָמִיקָעּ אַיְינָן, העַנְטָאָן אִין
הַעַנְטָ גַּעַשְׁלָאָסָן, מִיט בְּרוּסָט פָּאָרְאָוִים אָוּן זְיַכְעָרָעָ טְרִישָׁ הָאָבָּן זְיַי

געלאזט איבער גאָסן. روיטע פָּאנְ פְּלַאֲקָעַרְטַּ פֶּאָרָאוִים — ווענְזְוַיְוֹעַר
פֿוֹן די אַרְבָּעַטָּר.

ס'יאָגָן זיך אָן פָּאַלְיוֹצְיוֹ-דִּיעַטָּר אָון פִּיסְ-גִּיעַר. פֶּאָרְמִירַן אַ וְאַנְטַן.
וּוְילַן דֻּעַם וּוְעָגַן פֶּאָרְשְׁטָעַן. אַרְבָּעַטָּר שְׁפָאַנְגַּן פֶּאָרָאוִים. נַאֲגַצְּקָעַם
נַעַמְעַן בִּיְוִתְשָׁן אַיְבָּעַר קַעַפְּ אָון פְּלִיְצָעַם. אַרְבָּעַטָּר שְׁפָאַנְגַּן פֶּאָרָ
אַקְשָׁנְטַן פֶּאָרָאוִים.

— מְרָאָךְ-טְרָאָךְ-דְּרָאָךְ!

גְּלִיעַנְדִּיקָעַ קוֹילַן סְוּוִישְׁטָשָׁעַן. אַ קוֹילְ טְרָעַפְטַּ דֻּעַם פָּאנְגַּן-טְרָעַגְעַר.
די פָּאנְ נַעַמְטַ זֵּיךְ אַרְוְנְטָעַרְלָאָן צְוּזָמָעַן מִיטַּן טְרָעַגְעַר. אַכְּבָּעַר אַיְידָעַר

זֵי רִוְּתָעַ נַאֲרַן דֵּי עָרְד — מַזְאַלְיוֹעַטַּעַ העַנְטַ בְּפָאַנְגַּן זֵי שְׂוִין אַוְיףַּ.
שְׁפָעַטָּרַעַר קְלִיְבַּטַּ מַעַן אָוֹפְּ טְוִיטָעַ, פָּאַרְזּוֹוָוָנְדָעַטָּ. נַאֲרַן روּיטָעַ
פָּאנְ אַיוֹ שְׂוִין נִוְתָּא, פָּאַרְשּׁוֹוָוָנוֹדָן. סְמָהָבָן אַרְבָּעַטָּר נִיטַּ דָּעַרְלָאָטַן,
אוֹ זְוִיְעַרְ פָּאנְ זָאָלְ פָּאַרְפָּלְעַקְטַּ וְוּרְעַן פֿוֹן שְׁמוֹצְיָקָעַ פָּאַלְיוֹצְיָאַוְישָׁעַ העַנְטַ.
סְעַמְיַ, אַ נִּיְוִינְ-יִאָרִיקַ אַיְנְגָל, מִיטַּ שְׁוֹוָאַרְצַעַ אַוְיגַן אָוֹן אַ שְׂוֹוָאַרְזַן
קָעֶפְלַ, אַיוֹ אַיְנְגָאַנְצַן פָּאַרְכָּאָפְטַן. עָרְ זַעַט פָּאָרְ זֵיךְ דֵּי גָּאנְצַעַ פְּרָאָץַ
צְעַמְיַע. שְׁאָרָףַ, בּוּלְיָעַטַּ. זְיוֹן יוֹנְגָעַרְ קָעַרְפָּעַרְ צִיטָעַטַּ. די הַעַנְטָלָעַדַּ
שְׁטִוְיפַּן זֵיךְ, די פִּינְגָנְעַרְ פָּאַרְבּוֹיְגַן זֵיךְ אַין פִּוְיסְטַן, די אַוְיגַן פָּאַקְעַרְן.

דָּעַרְ לְעַדְרָעַרְ וּוּקְלָטַ פָּאַנְגָּנְדָעַרְ אָן אַנְדָעַרְ בְּיַלְדַּ:

בָּאַוּעַטְן-פָּאַרְבָּאָנדַן.

נַאֲרַן לְאַנְגַּ פָּאָרְן עַרְשָׁטָן מַאי פִּילְטַ זֵיךְ דָּעַרְ יַאֲנְטָעַוְ אַין לְאַנְדַּ.
אַפְּ רַעַנְגָּנְסַ-גַּעֲבִיְדָעַם וּוֹאַקְמַן אָוִים עַלְעַקְטָרִישָׁעַ שְׁילַדַּן. רַיְזָקָעַ
פָּלְאַקָּאָטַן צְעוּוֹיְקָלַעַן זֵיךְ. מַעַן גְּרִיְיטַ זֵיךְ אַין די פָּאַבְּרִיקַן, אַין די קְלוּבַּן,
אַין שְׁטָאָטַן אַין אַין דָּאָרָףַ. עַם גְּרִיְיטַ זֵיךְ די קָאַמְּיוֹגִיסְטַן אַון פִּיאַנְגָּרַן.

מַאֲסָקְוּוֹרְ קָרְעַמְלַ אַיְזַן. אַיְנְגָעַטְוֹנְקָטַ אַיְזַן روּיטָן.
גַּעַקְומָעַן דָּעַרְ עַרְשָׁטָרְ מַאי. אַ פִּילְ-מִילְיָאַנִּיקָעַ דַּעַמְּאַנְסְטָרָאַצְיַעַ.
פֿוֹן פָּאַרְטָאָגַ הַוִּיכְבַּטַּ זֵיךְ עַם אָזַן. גַּאנְצַן מַאֲסָקְזּוֹעַ פְּלִיְיצְטַ צָוָם קָרְעַמְלַ.
עַם מַאְרְשִׁירַן אַרְבָּעַטָּרַ, روּיטָעַ-אַרְמִיְעַרְ, קָאַמְּיוֹגִיסְטַן, פִּיאַנְגָּרַן,
מַעַנְגָּרַן, פְּרוּיְעַן, קִינְדָעַרְ. טַוְיזְגָּנְטָעַרְ روּיטָעַ פָּאַנְגַּן פָּלְאַטָּעַרְן. עַם פָּאָרְן
אוּיטָאָם, רַיְיטָעַרְ, מַאֲנְקָעַן, מַיְלִיאָנָעַן, מַאֲרְשִׁירַן, הַוְנְדָעַרְטָעַרְ קָאַפְּעַלְיָעַס שְׁפִילַן
פָּלְאַנְגַּן. מַיְלִיאָנָעַן, מַיְלִיאָנָעַן, מַאֲרְשִׁירַן, הַוְנְדָעַרְטָעַרְ קָאַפְּעַלְיָעַס שְׁפִילַן
קָאַמְּפָסַ-לִידָעַרְ. מַעַן זִוְנְגַטַּ אַזְן מַעַן טָאַנְצַטַּ אַיְזַן די גָּסָן. עַם אַיְזַן
יַאֲנְטָעַוְ פֿוֹן אַלְעַרְלַיְיַי פָּעַלְקָעַרְ.

שְׂוִין שְׁפָעַטַּ נַאֲכַטַּ אַזְן עַמְּנְדִּיקָטַ זֵיךְ גָּאָרַ נִיטַּ.

אַזְויַ בְּיַלְדַּ נַאֲרַ בְּיַלְדַּ.

דער לערער פאַרעדיקט:

— דער ערשותער מאי איז דער אינטערנֿאַצְיָאנְצָלֶעֶר יאנטערו פון גאנצּן אַרבעטער-קלָם. אַין דעם טאג באָוויזּט דער אַרבעטער-קלָם

זיין מאָכָט. קיין אַרבעטער טאָר דעם טאג ניט אַרבעטען.

וואִי פון אַ בָּלָעָם, אַיְזָעַם אַרְבָּוֹסְפָּוּן קָלָם-צִימָעָר. די ערשות-

צְעוּוַיְקָלְטָעָ בִּילְדָּעָר הַאֲבָן נַאֲךָ גַּעֲטָאַנְצָט פָּאָר זַיְנָעָ אַוְיגָן. אַ פָּאָר-

טְרָאַכְטָעָר הַאֲטָעָר זַיְדָּגְלָאָזְטָ גַּיְינָ אַהֲיִים.

ער הַאֲטָעָר זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַין זַיְן שְׁמוּס מִוְּתָן טָאַטָּן וּוּגָעָן ערשותן

מַאי. ער הַאֲטָעָר אַיְזָעַם גַּעֲפָרְגָּנְטָ צֵי עָר וּוּעָט אַרְבָּעָטָן דעם טָאָג. דער

טָאַטָּעָר הַאֲטָעָר עַפְעָם נִיט גַּעֲנְטָפָרְטָ וּוּי גַּעֲהָרִיךְ. ער הַאֲטָעָר דָּעַרְצִילְטָ,

זַיְן ער הַאֲטָעָר אַציַּט נִיט גַּעֲרָבָעָט. אַיצְטָ אַרְבָּעָט עָר די דָּרִיטָע וּוּאָרָ.

ער הַאֲלָטָמָט אַיצְטָ אַיְזָעַם פָּאָרְבָּן אַ קָּרְבָּאָס אַ�ן ער מַזְוָי פָּאָרְטִּיךְ מַאֲכָן די

זַוְּאָךְ, אַנְטָ וּוּעָט אַיְזָעַם דער בָּלְעָבָּאָס אַוּוּקְשִׁיכָּן. ער וּוּעָט זַעַן, עַפְשָׂעָר.

דער טָאַטָּעָר הַאֲטָעָר אַוּוּקְגָּעָקוּקָט וּוּגָעָן ער הַאֲטָעָר גַּעֲרָדָט.

סֻעְמִי הַאֲטָעָר אַפְּגָעָמָטָ, אַזְוָס עָם זַאְל נִיט זַיְן — דער טָאַטָּעָר

טַזָּאָר נִישָׁתָּ אַרְבָּעָטָן דעם ערשותן מַאי. ער טָאָר נִיט פָּאָרְאָטָן דעם

אַרְבָּעָטָעָר-קלָם פון דער גַּאַנְצָעָר וּוּעָלָט.

נַאֲךָ וּוּעַטְשָׁעָרָעָר הַאֲטָעָר זַיְדָּגְלָאָזְטָ וּוּאַרְטָן אָפָּן טָאַטָּן. ער

הַאֲטָעָר זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַבָּעָר נִיט גַּעֲקָעָנְטָ דָּעַרְוָאָרְטָן. די מַאְמָעָ יָאָגָט שְׁלָאָפָּן.

סִ'אַיְזָן שְׁוִין שְׁפָעָט. מַאְרָגָן אַיְזָעַם דער ערשותער מַאי. וּוּאָס טּוּט מַעַן?

סִ'אַיְזָן אַיְזָעַם אַיְנְגָעָפָאָלָן אַ פָּלָאָן אַ�ן ער הַאֲטָעָר אַיְזָעַם בָּאָלְדָּ גַּעֲנוּמָעָן דָּרְכָּיָן:

פִּירָן. ער הַאֲטָעָר גַּעֲנוּמָעָן אַ שְׁטִיקָלָ פָּפְיָר אַ�ן אַגְּנָעָשְׁרִיבָּן:

„טָאַטָּעָ! הַיְיָנָט אַיְזָעַם דער ערשותער מַאי. אַלְעָ אַרְבָּעָטָעָר סְטוּרִיקָן.

אַ�ן דַו וּוּסְטָ אַוְיךְ נִיט גַּיְינָ אַרְבָּעָטָן. זַאְלָמָט נִיט וּזְאָגָן גַּיְינָ אַרְבָּעָטָן.

סֻעְמִי.”

ער הַאֲטָעָר דַּאֲסָ צְעַטְעַלְעַ צְוַגְעַלְעַפְטָ צָוָם שְׁפִּיגָּל בָּאָ וּוּלְכָן דער

טָאַטָּעָר פָּאַרְקָעָמָט זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַיְנְדָעָרְפָּרִי, זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַיְנְגָעָלְיִיגָּט אַין בעט אַ�ן

נִיט גַּעֲוָאָלָט אַיְנְשִׁילָאָפָּן, ער וּוּיל נַאֲךָ זַעַן דעם טָאַטָּן.

סֻעְמִי הַאֲטָעָר דָּעַרְהָעָרט מַזְוִיק. מַעַן שְׁפִּילָט דעם „אַינְטָעָרְנָאַצְּיָאַץ”

נַאֲלָ. ער הַאֲטָעָר זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַ�ן גַּעֲוָאָלָט צְוִינִיָּן צָוָם פָּעַנְצָטָעָר

אַ קָּוק טָאָן. ערַשְׁטָ... סֻעְמִי גַּלוּבָט נִיט זַיְנָעָ אַוְיגָן — דער טָאַטָּעָר

שְׁטִוִּיט אַ�ן טּוּט זַיְדָּגְלָאָזְטָ אַן די אַרְבָּעָטָס-קָלִיְּזָעָר. זַיְדָּגְלָאָזְטָ וּוּעָט, הַיִּסְטָ

עָם, אַרְבָּעָטָן דעם ערשותן מַאי. זַיְדָּגְלָאָזְטָ וּוּעָט סְקָעָבָן וּזְעָן אַלְעָ

ארכבעטער סטראיקן? ארכבעטן היינט, וווען מיליאנען ארכבעטער זינגען
דעם „אינטערנץ'אנאל“ אונז מאראשון מיט רווייט פאנען. ער גיט
זיך אָרים אונ גלייך צום טאטן:

— טאטען, ווועט היינט ניט ארכבעטן!

— איך מוּ — פאַרענטפערט זיך דער טאטע — דער באַלעבאָם
וועט מיך אוועקסיקן.

— ס'אייז דאָך אַכְעָר דער ערשותער מאַי, טאטע, דער אַינטער-
נאַצִּיאָנָאַלְעָר אַרכְבָּעַטְעָרְיָאנְטָעָו!

— זואָם קען איך טאן?

— ווועט היינט ניט ארכבעטן. דו הערסט, טאטע. קענסט מיך
דערה אַרגְּנָעָנָעָן, אַכְעָר ווועט ניט ארכבעטן.

אונז ער נעטט רײַסֶן די אַרכְבָּעַטְ-קְלִיּוֹידָר אָונֵן לְאַזְׂט דעם טאטן

זיך ניט אַנטָּן:

— טאטע, טו עס ניט! ווי וועל איך זיך וויאַזְן פֿאָר די קִינְדָּעָר
אין של? איך וועל זיך שְׁעַמְּעַן צו גִּינְזִים פִּיאַנְּצָרְ-מִיטְינְג. טאטע,
גִּינְזִים.

ער שלעפט צו דעם טאטן צום פֿעַנְצָטָר:

— וועט, אלע אַרכְבָּעַטְעָרְיָאנְטָר. וועט די קִינְדָּעָר פֿוֹן די
שְׁוּלָן, די פִּיאַנְּצָרָן. קוּם, טאטע, לאַמְּיר זיך אַנְשָׁלִימָן אַיְן די רִיעָן.

דער טאטע שְׁטִיטִיט אַ פִּאַרְצְּזָוּיְפְּלָטָעָר. קוּקְטָט צום זִיגְגָּעָר, ווּאָם
יָגַנְתָּן די צִיְּיט וּוּוּטָעָר אָונֵן וּוּוּטָעָר אָונֵן סֻעְמִי רַיִסְטָט אָונֵן שְׁרִיטָטָה
אָפָּן קָאָל:

— קוּם, טאטע, קוּם מיט מִיר, קוּם!

סֻעְמִי כָּאָפְּט זיך אוּהָה. ער קוּקְטָט זיך אַרוּם. זִינְעָן הענט זִינְעָן
שְׁטִיפָּה אָונֵן אַיְינְגָּעָלָטָעָר אַיְן דער קָאָלְדָּרָעָ. דער טאטע שְׁטִיטִיט אַ
צְּעַשְּׁרָאַקְעָנָעָר אַיְנָטִין צִימָעָר אָונֵן האַלְט אַיְן אַנטָּן די אַרכְבָּעַטְ
קְלִיּוֹידָר.

— זואָם אַיְזָן גַּעֲשָׁעָן, סֻעְמִי? זואָם האַסְטָו אַזְׂוִי גַּעֲשָׁרִיעָן, הא?

סֻעְמִי קוּמָט צו זיך.

— טאטע, האַסְטָו גַּעֲלִיּוּנָט מִין צַעְטָעַלְעָ?

דער טאטע עַנְטָפָעָרָט אַ צַעְטָמָלָטָר:

— יָא. אַכְעָר ווּאָם האַסְטָו גַּעֲשָׁרִיעָן אַזְׂוִי פִּאַרְצְּזָוּיְפְּלָטָ?

סֻעְמִים אַוְיָגָן פָּאָרְלוֹוּפָן מיט טְרָעָן אָונֵן ער דָּעַרְצִילָט דעם טאטן

די גַּאנְצָע גַּעֲשִׁיכְטָע.

